כיתה ט' | חינוך פיננסי | שיעור 18 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי-דתי

🧠 הפסיכולוגיה של החיסכון

🎯 מטרות השיעור

- להסביר מה ההבדל בין סיפוק מיידי לסיפוק דחוי
- לזהות שתי הטיות נפוצות בהחלטות על כסף (הטיית ההווה, "כסף קטן")
- להציע הרגל או כלי אחד שעוזר לחסוך בפועל

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. מה הייתם בוחרים: 50 ₪ היום או 70 ₪ בעוד חודש? למה?
2. על מה קניתם פעם משהו ברגע, ואחר כך הצטערתם?
3. מה עוזר לכם לעמוד בפיתוי?

למורה: 1. אין תשובה נכונה; רוב התלמידים יבחרו 50 ₪ היום. זה הבסיס לשיעור. 2. לא לחשוף סכומים אישיים. 3. תשובות טיפוסיות: להתרחק, לחכות, לבקש ממישהו לשמור.

🔑 מושגי מפתח

סיפוק מיידי

הנאה שמקבלים עכשיו, גם אם היא קטנה יותר.

סיפוק דחוי

ויתור על משהו עכשיו כדי לקבל משהו גדול יותר אחר כך.

הטיית ההווה

הנטייה לתת משקל גדול מדי לעכשיו ומשקל קטן מדי לעתיד.

אפקט ה"כסף הקטן"

הוצאות קטנות שחוזרות שוב ושוב ומצטברות לסכום גדול בלי שנרגיש.

חיסכון אוטומטי

העברה קבועה לחיסכון שקורית מעצמה, בלי צורך להחליט כל פעם מחדש.

📖 הסבר למורה

המוח שלנו אוהב "עכשיו". פרס קרוב נראה גדול יותר מפרס רחוק, גם כשהפרס הרחוק שווה יותר. לכן קשה לחסוך: החיסכון מבקש לוותר על משהו מוחשי היום בשביל משהו מופשט מחר.

שתי מלכודות נפוצות: הטיית ההווה ("אתחיל לחסוך בחודש הבא") ואפקט הכסף הקטן. שתייה של 8 ₪ כל יום לבית הספר נראית זניחה, אבל ב-180 ימי לימודים זה 1,440 ₪ (מספר דמיוני לתרגול).

הפתרון אינו כוח רצון בלבד. עוזר יותר לשנות את הסביבה: לקבוע מטרה עם תמונה ותאריך, לחסוך בתחילת החודש ולא בסוף, להעביר חיסכון אוטומטית, ולחכות 24 שעות לפני קנייה לא מתוכננת.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): שלוש השאלות למעלה.
2. פתיחה: הצבעה, 50 ₪ היום או 70 ₪ בעוד חודש. רושמים את התוצאה על הלוח.
3. הסבר: סיפוק מיידי ודחוי, הטיית ההווה, הכסף הקטן.
4. בזוגות: "מחשבון הכסף הקטן". כל זוג בוחר הוצאה יומית קטנה (דמיונית) ומחשב כמה היא שווה בשנה.
5. דיון: אילו הרגלים יעזרו לדמות בדף העבודה לעמוד במטרה? מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים.

💡 הערות למורה

הנושא נוגע בהרגלים אישיים. התרגול על דמויות ומספרים דמיוניים, ולא מבקשים מתלמידים לחשוף הוצאות של המשפחה. המטרה אינה "לא לבזבז אף פעם", אלא לבחור בצורה מודעת.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. מה זה סיפוק דחוי?

- לקנות הכל מיד
- לוותר על משהו עכשיו כדי לקבל יותר אחר כך
- לא לקנות לעולם
- לקנות בתשלומים

2. "אתחיל לחסוך בחודש הבא" הוא דוגמה ל...

- הטיית ההווה
- חיסכון אוטומטי
- ריבית
- תקציב

3. הוצאה של 5 ₪ ביום, 200 ימים בשנה. כמה זה בשנה?

200 ₪ | 500 ₪ | 1,000 ₪ | 5,000 ₪

4. איזה הרגל עוזר הכי הרבה לחסוך?

לחסוך את מה שנשאר בסוף החודש | להעביר חיסכון קבוע בתחילת החודש | לא לבדוק את החשבון | לקנות כשיש מבצע

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. תנו דוגמה אחת לסיפוק מיידי ודוגמה אחת לסיפוק דחוי.
2. כתבו הרגל אחד שיעזור לכם לחסוך.

תשובות אפשריות: 1. מיידי: חטיף עכשיו; דחוי: חיסכון לאופניים. 2. למשל: לחכות 24 שעות לפני קנייה, להעביר סכום קבוע בתחילת החודש.

🏠 משימה עם המשפחה

משימה קצרה לבית (10–15 דקות), לעשות יחד עם בן משפחה:

1. שאלו בן משפחה: האם יש קנייה שהוא שמח שחיכה איתה?
2. מה עוזר לו לא לקנות בדחף?
3. כתבו טיפ אחד. בלי לשתף סכומים בכיתה.

📌 ציר 4 בתוכנית החינוך הפיננסי של משרד החינוך: חיסכון והשקעות: בין סיכוי לסיכון.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בשיעור דמיוניים.

מחוון למורה

מחוון: הפסיכולוגיה של החיסכון

🚪 **פתק כניסה:** 1. אין תשובה נכונה; רוב התלמידים יבחרו 50 ₪ היום. זה הבסיס לשיעור. 2. לא לחשוף סכומים אישיים. 3. תשובות טיפוסיות: להתרחק, לחכות, לבקש ממישהו לשמור.

1. ב. מיידי עכשיו, דחוי מוותרים עכשיו בשביל יותר אחר כך
2. א. המוח נותן משקל גדול לעכשיו
3. 7 × 180 = 1,260 ₪.
4. 600 ÷ 4 = 150 ₪ בחודש. הרגל: להביא בקבוק מהבית, להעביר 150 ₪ לחיסכון ביום שמקבלים כסף.
5. האם תכננתי את זה? האם אצטרך את זה בעוד חודש? האם אני יכולה לחכות 24 שעות? מה אוותר עליו?

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. הם יוצרים לחץ להחליט עכשיו ומקטינים את המחשבה על העתיד. התגוננות: לקבוע כלל של 24 שעות, לבדוק אם המוצר ברשימה מראש.
7. הוא לא תלוי בכוח רצון או בזיכרון; ההחלטה מתקבלת פעם אחת והכסף מועבר לפני שמספיקים להוציא אותו.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. מיידי: חטיף עכשיו; דחוי: חיסכון לאופניים. 2. למשל: לחכות 24 שעות לפני קנייה, להעביר סכום קבוע בתחילת החודש.

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית